

NEMZETI MÉDIA- ÉS
HÍRKÖZLÉSI HATÓSÁG

Az európai uniós elektronikus hírközlési keretszabályozás felülvizsgálata

NMHH nyilvános konzultációra érkezett vélemények összefoglalója

Összefoglaló dokumentum

A Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság jelen összefoglaló dokumentumában a közzétett kérdésekre, az eurkeretszab_konzultacio@nmhh.hu e-mail címre 2015. szeptember 10-ig, magánszemélyektől, érdekvédelmi szervezetektől és gazdasági társaságoktól beérkezett észrevételeket foglalja össze. A dokumentum a beérkezett észrevételeken alapul, és nem tartalmazza az NMHH állásfoglalását.

A véleményt küldő szervezetek észrevételeikkel és javaslataikkal nagyban hozzájárulnak ahhoz, hogy a 2016-ban induló felülvizsgálat során az iparági szereplők véleménye is helyet kapjon az egyeztetéseken.

Részvételüket és szakmai támogatásukat ezúton is köszönjük!

Konzultáció kezdeményező:	Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság
Konzultációs dokumentum publikálása:	2015. július 3.
Észrevételek beérkezésének határideje:	2015. szeptember 10.
Iparági véleményező szervezetek:	Hírközlési Érdekegyeztető Tanács Invitel Távközlési Zrt Magyar Kábelkommunikációs Szövetség Magyar Telekom Nyrt Nokia UPC Magyarország Kft Vodafone Magyarország

Definíciók, alapelvek

1. *Szükség van-e az elektronikus hírközlésben jelenleg használt alapvető definíciók modernizálására? Mely definíciók szorulnak leginkább módosításra? Szükséges és lehetséges-e olyan módon kiterjeszteni a definíciókat, hogy a hírközlési jellegű, online szolgáltatásokra is vonatkozzon a szabályozás? Szükséges-e az internethálózat és az internet-hozzáférési szolgáltatás pontos definiálása, különösen a szolgáltatók felelősségi körének meghatározása érdekében? Az OTT szolgáltatások terjedése és a CDN szolgáltatók piaci jelenléte következtében hogyan szükséges átalakítani a definíciós keretet?*

A beérkezett iparági vélemények alapján az elektronikus hírközlésben jelenleg használt alapvető definíciók modernizálása indokolt. Ennek részeként szükséges újra definiálni a hírközlési/távközlési szolgáltatás fogalmát, hogy az elektronikus hírközlési szolgáltatás definíciója terjedjen ki az olyan, elektronikus hírközlési hálózat igénybevételével nyújtott hírközlés jellegű, online szolgáltatásokra, mint többek közt a felek között közel valós időben történő üzenetküldő, video- és hanghívás, valamint file küldést lehetővé tevő a hálózat üzemeltetőjétől nagyrészt független alkalmazás.

Az IP transzformáció, valamint a hálózatfejlesztések kapcsán elavulttá vagy értelmezhetetlenné válnak egyes fogalmak, amelyeket emiatt szintén felül kell vizsgálni, és az IP alapú hálózatok és ilyen hálózatokban megvalósuló szolgáltatások technológiai sajátosságai figyelembevételével újra kell gondolni.

A véleményezők szükségesnek látják az internethálózat illetve az internet-hozzáférési szolgáltatás definiálását is, mivel az ilyen jellegű egymásra épülő, hálózatos hírközlési szolgáltatásokban az egyes szereplők felelősségi határainak és terjedelmének pontos rögzítése mind a szolgáltatók, mind a felhasználók érdekét szolgálja.

A folyamatban lévő szabályozási változások, többek között a roaming szabályozás változása miatt további definíciókat is át kell tekinteni.

A piaci szereplők véleménye megegyezik abban, hogy a velük illetve érdekképviselői szerveikkel való szoros együttműködésen keresztül tapasztalataikkal segíteni tudnák a definíciók felülvizsgálatát, az esetleges túlszabályozás elkerülését, illetve időtálló új definíciók kidolgozását.

Hozzáférés

2. *A piaci és technológiai igények gyors változása tükrében szükséges-e felülvizsgálni a Digitális Menetrendben szereplő NGA lefedettségre, illetve penetrációra vonatkozó, 2010-ben meghatározott célkitűzéseket (30/100Mbit/s)? Magyarország fejlődése szempontjából milyen sávszélességre lenne szükség (városi és rurális területek)? Szükséges-e az EU-s célok aktualizálása?*

A konzultáció során beérkezett válaszok alapján a szolgáltatók nagy többsége úgy látja, hogy a Digitális Menetrendben szereplő, 30 Mbps letöltési sebességű szélessávú hozzáférés 100%-os kiépítése 2018-ra, és a legalább 100 Mbps letöltési sebességű előfizetések 50 %-os elterjedése 2020-ra elegendő az igények kielégítésére. Véleményük szerint nem kell tehát felülvizsgálni a célokat, mert a jelenlegi igényeket a célok még meg is haladják, így a középtávon (5-7 év) várható igénynövekedés esetén marad mozgástér.

Több véleményező szerint ennél nagyobb igény is jelentkezhet, különösen a városias területeken, de ezeket a szolgáltatók piaci alapon teljesíteni tudják.

A válaszadók egyetértettek abban is, hogy a Digitális Menetrendben foglalt célok elérésére megnyíló hazai és uniós források felhasználása során az állam feladata biztosítani a verseny lehető legkisebb torzítását és az esélyegyenlőség fenntartását a piaci verseny érdekében.

Számos észrevételező felhívta arra is a figyelmet, hogy a kitűzött célok teljes körű elérése érdekében bizonyos esetekben, így különösen a teljesen ellátatlan ún. fehér területek fejlesztése során, a szabályozónak érdemes lenne megfontolnia az EU által támogatásra alkalmasnak ítélt mobil technológiák lehetséges szerepét.

3. Van-e az internetkapcsolatnak olyan fizikai jellemzője, ami a fogyasztók számára a sávszélességnél lényegesebb, illetve hasonlóan fontos?

Az iparági szereplők által küldött vélemények megegyeznek abban, hogy az internetkapcsolat legfontosabb fizikai jellemzője a szolgáltató által biztosított sávszélesség.

A szolgáltatók véleményét összegezve az is megállapítható, hogy a sávszélesség mellett a szabályozásban az internetkapcsolat azon tulajdonságainak kellene nagyobb szerepet kapnia, amelyek közvetlenül befolyásolják a felhasználó élményét: így különösen a kapcsolat stabilitása, a megbízhatósága, rendelkezésre állása, valamint elérhetősége azok a tulajdonságok, amelyeket a felhasználók közvetlenül érzékelnek.

A vélemények között megjelent még, hogy a felhasználói döntést befolyásolják még a mobilitás lehetősége, az adatkorlátosság kérdése, valamint az internetkapcsolat „best-effort” vagy „quality of service” típusú szolgáltatás.

Számos iparági szereplő kiemelte, hogy a mobil szolgáltatások esetében, elsősorban annak technológiai sajátosságai miatt, a sávszélességgel kapcsolatos elvárásokhoz mérhető más hálózati mutatók, így például a mobil internetkapcsolat elérhetőségének és lefedettségének, fogyasztói megítélése is lényeges szempont.

4. A jelenlegi szabályozási keretrendszer mely elemei szorulnak felülvizsgálatra a nagy sebességű hálózatok kiépítésének további ösztönzése érdekében (elsősorban piaci alapú versenyélénkítés eszközei)?

A konzultáció során Hatóságunkhoz beérkezett szolgáltatói véleményeket összegezve megállapítható, hogy az iparági szereplők az aktuális szabályozási keretrendszerrel elégedettek, és alapvetően alkalmasnak tartják azt a felmerülő problémák kezelésére.

A véleményezőik egyetértettek, hogy a szabályozónak el kell kerülnie a túlszabályozást annak érdekében, hogy az iparági szereplők közötti kapcsolatot lehetőség szerint azok szabad, kereskedelmi megállapodása rendezhesse.

A beérkezett észrevételekben egyetértés mutatkozott abban is, hogy a szabályozónak az ex-ante jellegű szabályozás helyett a konkrét helyzetekre gyorsan és rugalmasan reagáló, és csak a szükséges mértékig beavatkozó ex-post szabályozásra kellene nagyobb hangsúlyt fektetnie.

A véleményezőik kiemelik, hogy a hatóságnak szabályozói tevékenysége során kiemelt figyelemmel kell kezelnie a technológia- és versenysemlegesség, illetve az esélyegyenlőség kérdését, például egyes szűk keresztmetszetek JPE státusztól független megítélésével, valamint az információ-megosztás kölcsönösségével kapcsolatban. Mindemellett egy véleményező annak is hangot adott, hogy a szabályozónak el kellene kerülnie az üzleti modellek szabad megválasztásának korlátozását is, egyfelől nagyobb szabadságot engedve a piaci konszolidációs folyamatoknak, másfelől lehetővé téve olyan üzleti innovációkat, mint pl. speciális árazási megoldások.

A hírközlési szektor jövedelmezősége, gazdaságélénkítése szintén központi helyet kapott a véleményekben, ahol a szereplők kiemelték a beruházásaik, költségeik megtérülésének fontosságát, amelynek biztosítása önmagában is élénkítené a beruházásokat. A beruházások ösztönzésének fontossága lényeges pontja a szolgáltatók észrevételeinek, de kiemelik a magántőke szerepének elsődlegességét. Mindehhez szükséges lehet, hogy a hatóság olyan szabályozási keretrendszert alkalmazzon, amely az iparágat makrogazdasági környezetébe helyezve és a digitális ökoszisztéma részeként elemzi. Egyes szolgáltatói észrevételek szerint a hosszú távú (a jelenlegi hároméves ciklusnál hosszabb távú) szabályozási előreláthatóság megteremtése szintén pozitívan hatna a szolgáltatói fejlesztésekre.

Egyes szolgáltatók észrevételei alapján a beruházások volumenét károsan befolyásolhatja a nagykereskedelmi árszabályozás kiterjesztése a nem inkumbens szolgáltatók passzív hálózati elemeire valamint az optikai fejlesztésekre. A kötelezettségek kiterjesztésének másik lehetősége, a JPE küszöb csökkentése pedig beláthatatlan következményekkel járna a piacelemzési folyamatokra.

A konzultáció során olyan szolgáltatói vélemény is érkezett, amely részletesen kifejtette, hogy a korábban szabályozatlan piacok szabályozás alá vonása, a hozzáférés-szabályozás kiterjesztése a nem-inkumbens hálózatokra visszafoghatja a versenyző szolgáltatók beruházásait, ideértve a szélessávú hálózatépítéssel összefüggő állami támogatási és egyetemes szolgáltatási szabályok összehangolását a hírközlés szabályozással.

Egyes szolgáltatók megemlítették ezen felül a hálózatépítési munkák költségeinek kérdését, ahol pl. nagykereskedelmi kockázati felár alkalmazásával vagy „kockázat-megosztási” megállapodások keretében biztosítható lenne a hálózatot építő szolgáltatók beruházásainak ösztönzése. A hálózatépítéssel, fejlesztéssel kapcsolatban szintén meg kell említeni a technológia-váltás és modernizáció támogatását, amely lényeges szempont a piacbővítő jellegű beruházások mellett.

A piacelemzési módszertanhoz kapcsolódóan megjelent az a szolgáltatói vélemény, hogy a szabályozóknak ki kell tartaniuk a piacelemzés gazdasági elveken alapuló megközelítése mellett, és el kell kerülniük a technológia vagy szolgáltatásalapú piacmeghatározás irányába tett eltéréseket. A versenyhelyzet jobb megítélését támogatná a releváns piacok dinamikus hatékonyságelemzése, illetve az, ha a párhuzamos hálózatok száma mellett figyelembe vennék az egyes piacok méretgazdaságosságát és beruházási képességét, vagy végső soron, a fogyasztói jólét szintjét.

A hálózatmegosztással kapcsolatban emelte ki az egyik jelentős iparági szereplő, hogy a szabályozásnak nagyobb teret kellene biztosítania az ilyen jellegű megállapodásoknak.

Piacszabályozás

5. *Melyek azok a főbb piaci folyamatok, amelyek 5-10 éves időtávon belül alapvetően befolyásolják a piaci működést, illetve a szabályozási eszköztár alkalmazását? 5-10 éves időtávon belül hol lesznek a hírközlési szolgáltatásokat is tartalmazó értékláncban a szűk keresztmetszetek?*

Általános iparági vélemény szerint az elkövetkező 5-10 éven belül a hírközlési folyamatokat a folytatódó konvergencia, az IP transzformáció valamint a tartalom szerepének további növekedése fogja befolyásolni. A nagy tartalomszolgáltatók illetve tartalomközvetítő szolgáltatók piaci méretük és globális jelenlétük alapján szűk keresztmetszet lehetnek.

A szélesebb értéklánc kapcsán, szűk keresztmetszetek elsősorban nem a hírközlés szabályozott hozzáférési oldalán, hanem a felhasználókhöz kapcsolódó információs illetve e-kereskedelmi szolgáltatások terén várhatók, ahol már most is megfigyelhető egy-egy szereplő globális

dominanciája (pl. operációs rendszerek, keresők, társasági hálózatok, online kereskedők). A felhasználói adatok begyűjtésén, feldolgozásán és felhasználásán keresztül de facto (nem infrastruktúrális) adatmonopóliumok alakulhatnak ki.

Nem áll le digitalizáció és a gép-gép közötti internetes kommunikáció széleskörű terjedése sem. A gyakran EU-n kívüli szolgáltatók OTT szolgáltatásainak előtérbe kerülésével az értéklánc megkerülhetetlen elemét képező nagyteljesítményű vezetékes hálózatok további korszerűsítésének jövedelmezősége kérdésessé válhat.

Több iparági véleményező is megemlítette az aktuális magyarországi helyzetet, ahol a mobil szolgáltatások és spektrum körül több strukturális kérdés is felmerülhet. A digitális átállás második szakaszához köthető a földfelszíni sugárzásból felszabaduló további frekvenciák hasznosítása, ahol meg kell teremteni a mobil és vezetékes célú felhasználás közötti összhangot hosszú távon is.

A mobilhálózati felhordó optikai hálózatok nagykereskedelmi piacának ex-ante szabályozása is szükséges lehet egyes vélemények szerint, annak érdekében, hogy a felhordó hálózati szolgáltatások piacán lévő helyzeti előnyt ne lehessen valamely kapcsolódó piacra, ez esetben a mobil szolgáltatások piacára, átvinni.

6. Az Unió ajánlásai alapján a releváns piacok száma folyamatosan csökken. Melyek lehetnek azok a piacok, ahol már nincs szükség ex-ante szabályozásra, és melyek azok ahonnan nem vonulhat ki a szabályozás? Véleménye szerint definiálható-e olyan piac, amire ki kellene terjeszteni az ex-ante szabályozást?

Az iparági szereplők egyetértenek abban, hogy a piacok számának csökkentése jó irány a szabályozásban, és még tovább kell erősíteni az ex-post jellegű szabályozás szerepét. A piacok számának további mérséklése indokolt lehet minden olyan piac esetében, ahol a verseny intenzitása, illetve annak közvetlen hatása a fogyasztókra nem indokolja a szabályozói beavatkozás fenntartását. A piacok számának mérséklése mellett a piacok méretének szűkítését is meg kell fontolni, akár földrajzi szegmentálással szűkítve az érintett piacokat.

Több észrevételező kiemelte, hogy az elmúlt évek szabályozását fenn kell tartani a hozzáférési piacokon. A szabályozás eredményeit és várható hatásait ezeken a piacokon is értékelni szükséges, és azon szolgáltatásoknál (pl. LLU), ahol a szabályozásnak már nincs érdemi jelentősége, meg is lehet azt szüntetni, de olyan szolgáltatások esetében, mint pl. a bitstream hozzáférés, vagy az optikai felhordó hálózati szolgáltatások, a nagykereskedelmi kötelezettségek fenntartása vagy akár kiterjesztése lehet indokolt a piaci verseny további erősítése érdekében.

7. Véleménye szerint az online kommunikációs szolgáltatások (Skype, Viber, WhatsApp, stb.) helyettesítő szolgáltatásai-e a „hagyományos” elektronikus hírközlési hang/SMS szolgáltatásoknak?

A szolgáltatók egyöntetű véleménye alapján sok szempontból, többek között funkciójuk tekintetében az online kommunikációs szolgáltatások (Skype, Viber, WhatsApp, stb.) alapvetően helyettesítő szolgáltatásai az elektronikus hírközlési hang és SMS szolgáltatásoknak. Ezt támasztja alá, hogy a felhasználók, ezen belül is különösen a fiatalabb korosztályba tartozók, egyre nagyobb arányban használják e szolgáltatásokat, miközben a hagyományos elektronikus hírközlési szolgáltatások fogyasztása csökken.

Az észrevételezők hangsúlyozzák, hogy jelenleg más szabályozás vonatkozik az online kommunikációs szolgáltatástípusokra, mint a hagyományos hírközlési szolgáltatásokra, így

különösen a helymeghatározási adatok hozzáférhetősége, a segélyszolgálatokhoz való kapcsolódás, valamint a számhordozás kérdéseiben.

8. *Kiterjeszthetők-e bizonyos, a klasszikus elektronikus hírközlési szolgáltatókra kirótt kötelezettségek az „információs társadalmi szolgáltatást” nyújtó piaci szereplőkre (pl. hozzáférés a 112-es segélyhívóhoz, szolgáltató váltás, interoperabilitás, monitoring rendszer kiépítése)? Mely konkrét kötelezettségek lennének ezek?*

A szolgáltatók egybehangzó véleménye, hogy a szolgáltatók és szolgáltatások közötti versenyhelyzet kiegyensúlyozottsága és az esélyegyenlőség érdekében a legfontosabb, interoperabilitásra és segélyhívások hozzáférhetőségére illetve a helymeghatározási adatok biztosítására vonatkozó kötelezettségeket ki kell terjeszteni az online kommunikációs szolgáltatásokra is. Akadt olyan szolgáltató, amelyik a kirótt kötelezettségekkel kapcsolatban azt is észrevételezte, hogy míg a hírközlési szolgáltatások előfizetői legnagyobbbrészt azonosíthatók, addig az online kommunikációs formákat használók személyazonossága gyakorlatilag nem ellenőrizhető.

Mindemellett számos szolgáltatói észrevétel érkezett abban a kérdésben, hogy a jelenleg hatályos kötelezettségek mennyire fenntarthatóak napjaink teljesen IP alapú kommunikációs hálózatainak és szolgáltatásainak tekintetében. Számos szolgáltató kiemelte, hogy a jelenlegi keretek és fogalomrendszer elavult és nem fenntartható, illetve nem a jelenlegi technológiai feltételekhez igazodik, ezért indokoltnak látják a kötelezettségek műszaki-technológiai felülvizsgálatát is.

9. *Szükség van-e az egyes szolgáltatók között garantált szolgáltatási minőségre vonatkozó megállapodásokra? Vannak-e erre konkrét magyarországi példák? Hogyan befolyásolják az ilyen típusú megállapodások a hálózatsemlegességére vonatkozó elveket és a „best-effort” alapú internet működését? A garantált minőségű szolgáltatások bevezetése okozhatja-e a „best-effort” alapú szolgáltatások minőségének romlását?*

Az iparági szereplők véleménye szerint az ún. „best-effort” jellegű, nyílt internet hozzáférés minőségét nem befolyásolhatja károsan semmilyen garantált minőségű szolgáltatás. Egyes véleményezőik arra is felhívták a figyelmet, hogy a garantált minőségű szolgáltatások nyújtásához szükséges hálózati fejlesztések költségeit sem szabad a nyílt internet hozzáférést igénybevevő felhasználókra terhelni.

Számos észrevétel szerint az egyes (tartalom-, illetve hálózati) szolgáltatók közötti garantált szolgáltatási minőségre vonatkozó megállapodások az előzetes, szigorú szabályozás hiányában sem vezetnének az ügyfélélmény romlásához, mivel a szolgáltatók abban érdekeltek, hogy a „best-effort” szolgáltatásaik is teljes mértékben megfelelő minőségi szintet nyújtsanak az ügyfelek számára. Volt olyan észrevételező, aki kiemelte, hogy növekszik a kereslet az újabb szolgáltatások (IoT, IoH) iránt, ezek a szolgáltatások viszont minőségi (latency, jitter, csomagvesztés) garanciákat is tartalmazó IP összekapcsolást igényelnek.

Az iparági szereplők nagy része egyetért abban, hogy a „best-effort” alapú nyílt internet-szolgáltatás minőségromlása nélkül, a szolgáltatás mellett létjogosultsága van az egyes (tartalom-, illetve hálózati) szolgáltatók közötti garantált szolgáltatási minőségre vonatkozó megállapodások készletének. Véleményük szerint a hálózatsemlegesség mellett a nem internet-hozzáféréshez kapcsolódó hálózati szolgáltatásoknak is életképesnek kell maradniuk, a lehetséges szolgáltatói megállapodások megítélése során pedig versenyjogi megközelítést kell alkalmazni.

Több észrevételező kiemelte, hogy egyes nagy tartalomszolgáltatók kiugró forgalmat generálnak a hálózatokban, ezzel együtt a tartalom egyre közelebb kerül az előfizető hozzáférési szakaszához, így a hazai piacon is megjelentek a minőség javítását lehetővé tevő szolgáltatások. Az internet szolgáltatók közötti közvetlen adatcsere (peering), „adaptive streaming”, valamint a

tartalomszolgáltatók gyorsító szervereinek elhelyezése az internet-szolgáltatók hálózataiban nem biztosít ugyan garantált minőséget, de olyan előnyökkel jár, amely javítja a felhasználói élményt és segíti a hálózati kapacitások jobb kihasználását (pl. a tartalom gyorsabb elérése, a drága nemzetközi IP sávszélesség csökkenése, a helyi hozzáférési szakasz nagyobb kapacitása).

10. A szabályozott piacok fokozatos csökkenésével szükségesnek tartja-e a szabályozó hatóságok egyéb – a szolgáltatók nagykereskedelmi viszonyait befolyásoló – kifejezett hírközlési hatásköreinek bővítését, szabályozását (pl. a szabályozó hatóságok jogvitás jogköreinek bővítése, egyedi esetekben hatékonyabb nagykereskedelmi előírások)?

Az iparági véleményezők egyetértenek abban, hogy a szabályozott hírközlési piacok számának csökkenése, ezzel együtt a szabályozási terhek mérséklése kedvezően hat a szolgáltatók működésére. Ezzel együtt nem látják indokoltnak a hatóságok más, hírközlési hatásköreinek bővítését.

A véleményező szolgáltatók jelentős része kiemelte, hogy az ex-post szabályozás további erősítése, emellett az önszabályozási formák szélesebb körű elterjedése segítené a piaci szereplők működését.

A szolgáltatói vélemények közt hangsúlyosan szerepelt a hatósági eljárások felgyorsításának igénye, beleértve a jogvitás eljárásokkal kapcsolatos döntések időtartamát is, mivel az ex-post szabályozás további előtérbe kerülésével a hatékony vitarendezés szerepe is növekedni fog.

Az egyik jelentős piaci szereplő kiemelte, hogy a piaci viszonyok átláthatóságát és az üzleti kockázatok mérséklését eredményezné, ha a hírközlési szolgáltatások benyújtásakor a hatóság átvilágítaná a bejegyzést kérő szolgáltatót.

A piac átláthatóságával és a fogyasztói tájékoztatással kapcsolatban felmerült olyan vélemény, amely szerint a szektort bemutató illetve a fogyasztói célú kiadványok (pl. piaci gyorsjelentés) tartalmát bővíteni lenne célszerű.

Spektrum

11. A tagállamok jobban összehangolt frekvenciaértékesítése által hogyan maximalizálható ennek a szűkös erőforrásnak a kihasználtsága? A nagyobb mértékű információ megosztással (akár nemzetközi, akár nemzeti dimenzióban gondolkodva) elősegíthetjük-e a piac fejlődését?

A véleményezők álláspontja szerint a mobil szektor számára előnyös lenne a frekvenciaértékesítések követelményrendszerének és a versenyztetési eljárások feltételrendszerének harmonizációja, de csak a tagországra jellemző fogyasztói jólét, a hatékonyság, valamint a tagországi sajátosságok figyelembevételével. Egyes vélemények szerint a szabályrendszer határoktól független, konzisztens alkalmazása akár beruházás-élénkítő hatással is bírna.

Felmerült olyan szolgáltatói vélemény, amely szerint a spektrumengedélyezési eljárásokban alkalmazott, a beruházások ellen ható, korlátok felülvizsgálata is indokolt lehet: például vállalati egyesületeknél a hálózatok közötti differenciálás lehetővé teheti komplementer spektrumportfóliók egyesítését, ami nem korlátozná, hanem fokozná a versenyt.

A gyártói oldal egyik képviselője támogatja a Bizottság erősebb harmonizációs törekvéseit, és az engedélyezési eljárások feltételeinek, így különösen az engedélyek időtartamának – amelynek minimális hossza véleménye szerint legalább 25 év kellene, hogy legyen – és az aukciók

időzítésének összehangolását. Szót emelt annak érdekében is, hogy a spektrum aukciók eredményét ne a rövidtávú költségvetési szempontok határozzák meg.

12. A spektrum felhasználási területeinek összehangolásával elérhető-e a hatékonyabb frekvencia kihasználtság?

A véleményezők egybehangzó álláspontja szerint a spektrumfelhasználás további harmonizációja nem indokolt, csak olyan fogyasztóvédelmi szempontok miatt, amelyek nem érintik a jogtulajdonosok érdekeit.

A spektrummenedzsment elveivel kapcsolatban felmerült olyan vélemény, amely szerint a jövőben a spektrummenedzsment során a növekvő volumenű WiFi szolgáltatás frekvencia igényét is figyelembe kell venni.

Az egyik iparági észrevételező az 5G fejlesztések jövőbeni szerepét hangsúlyozva kiemelte, hogy az egységes európai uniós szabályozás segítené az 5G terjedését és ezen keresztül a kapcsolódó innovációt és beruházásokat.

13. Szükség van-e nagyobb fokú nemzetközi, illetve uniós koordinációra annak érdekében, hogy hatékonyabban ki tudjuk használni a rendelkezésre álló frekvenciákat?

A beérkezett észrevételek kiemelik, hogy a frekvenciagazdálkodás európai harmonizációjának a GSM korától kezdve óriási hatása volt a fejlődésben, és a harmonizáció jelenlegi szintje a jövőben is kedvező eredményekkel jár majd. Másfelől az uniós koordináció jelenlegi mértéke biztosítani tudja a hatékony frekvenciafelhasználást, annak mélyítésére nincs szükség. Az egyik véleményező ugyanakkor fontosnak tartja, hogy a spektrumkereskedelem a lehető legkisebb szabályozási akadályokba ütközzön.

Felhasználók

14. Szükséges-e a felhasználók védelmét érintő szabályozás felülvizsgálata? Ha igen, miért, és mely konkrét pontokon? Hogyan biztosítható az online szolgáltatásokat használók jogainak védelme?

Az észrevételezők egyetértenek abban, hogy a jelenlegi európai uniós hírközlési keretrendszer megfelelő védelmet nyújt a felhasználók számára, amelyet az elektronikus hírközlési előfizetői szerződések részletes szabályairól szóló NMHH rendelet ez évi megjelenése is alátámaszt.

A felhasználói szokásokkal kapcsolatban a legtöbb észrevétel kiemeli, hogy az európai fogyasztóvédelmi szabályozás felülvizsgálatakor tekintettel kell lenni az elektronikus szolgáltatások és kommunikáció (pl.: online értesítés, papírmentes kapcsolattartás) széleskörű terjedésével megváltozó felhasználói szokásokra és elvárásokra.

A hírközlési szektorra, valamint az információs társadalom szolgáltatásaira jellemző konvergens folyamatokra több észrevétel is felhívja a figyelmet, hangsúlyozva, hogy ezek a folyamatok nem szektorspecifikus, hanem általánosabb fogyasztóvédelmi szabályozást igényelhetnek a jövőben. Az egyik észrevételező véleménye szerint akár több területet összefogó, közös fogyasztóvédelmi szabályozás lehetőségét is meg lehet fontolni, a felülvizsgálat során pedig törekedni kell az átfedések azonosítására, valamint a jogbizonytalanságot okozó felesleges párhuzamosságok illetve ellentmondások kiszűrésére.

A véleményező szolgáltatók egy része hangot adott annak is, hogy a jelenlegi szabályozás teret ad a rossz fogyasztók túlzott védelmének is, amely viszont káros üzleti hatásokkal bír, növelve az indokolatlan kintlévőségeiket.

15. Hogyan szükséges megváltoztatni az egyetemes szolgáltatásra vonatkozó szabályokat? A szélessávú internet-hozzáférés része legyen-e az egyetemes szolgáltatásnak?

Az egyetemes szolgáltatások szabályozásával kapcsolatban a beérkezett vélemények alapján az iparági szereplők között nem volt teljes egyetértés. A véleményezők többsége szerint az eltérő technológiákon elérhető hozzáférési szolgáltatások helyettesíthetősége, és azok szinte teljes elérhetősége, valamint az egyes szolgáltatók közötti intenzív verseny miatt nincs igény e szolgáltatások egyetemes keretek között tartására. E véleményezők álláspontja szerint az egyetemes szolgáltatás nyújtásának kötelezettsége az infrastruktúra jelenlegi fejlettsége mellett idejétmúlt. Volt azonban olyan vélemény is, amely szerint az egyetemes szolgáltatások jelenlegi szabályozása megfelelő, a szélessávú internet-hozzáférés egyetemes szolgáltatási kötelezettségként való meghatározását azonban korainak tartaná, vezetékes hálózaton keresztül ezt még nem mindenütt tartja lehetségesnek.

Az egyetemes szolgáltatások körének szűkítése mellett érvelő egyik véleményező álláspontját részletesebb indoklással is alátámasztotta. A „funkcionális internet-hozzáféréssel” kapcsolatban úgy véli, hogy ez egy elavult, a mai igényeknek nem megfelelő szolgáltatási szintet jelent, és az európai uniós, illetve hazai kormányzati célok megvalósulása, a szélessávú hálózatok általános elérhetősége ezt feleslegessé fogja tenni. A nyilvános telefonállomások fenntartásával kapcsolatban véleménye szerint az egyéb kommunikációs lehetőségek (mobil- és internetes telefonszolgáltatások) kibővülése, szinte mindenki számára elérhetővé válása miatt szintén a szabályozás visszahúzódnak tartja az is, hogy ez a kötelezettség miatt a helyhez kötött telefonszolgáltatókra vonatkozik, mivel szerinte országosan megvalósítható lenne a nyilvános állomás mobilrádiótelefon szolgáltatás (adott esetben egy szolgáltató) révén is.

Feleslegesnek ítéli meg a papír alapú telefonkönyvek kiadásának kötelezettségét is, mivel ezek iránt az érdeklődés alacsony, a szolgáltatók számára kiadásuk veszteséges, illetve megjegyzi, hogy az előfizetők elsődleges elérhetősége már régóta nem a helyhez kötött telefon, hanem a mobiltelefon, így indokolatlannak tartja, hogy a helyhez kötött szolgáltatót terheli ez a kötelezettség is. A belföldi tudakozókról megjegyzi, hogy e szolgáltatás versenypiaci jelleggel működik, ugyanakkor a hívások száma folyamatosan csökken, ami a piac működésének hosszabb (5-10 éves) távra való előrelátását megnehezíti. Indokoltnak tartaná a vezetékes és mobilszámok mellett egyéb elérhetőségek szerepeltetését (adathozzáférés biztosítását) is.

16. Szükséges-e új szabványokat bevezetni annak érdekében, hogy a felhasználók ne ütközzenek technikai akadályokba, amennyiben egy szolgáltatást igénybe szeretnének venni?

Az iparági szereplők egyöntetű állásfoglalása alapján az elektronikus hírközlés területén nem szükséges erősíteni a szabványosítást, számos véleményező szerint az iparág már jelenleg is túlszabályozott. Több véleményező szerint a szabályozással kivédhető problémákat az uniós és hazai jogszabályok, szabályozás már kezelik, a szabványosításnak a szolgáltatók és más piaci szereplők kezében kell maradnia; ha nem így történik, a szabványosítás szerintük könnyen válhat az innováció és végső soron a fogyasztói jólét akadályává. Egy észrevételező szerint technikai akadályok inkább az online szolgáltatások vagy a gazdaság egyéb területén jellemzőek (pl. kizárólag online, idegen nyelvű vagy emelt díjas hívószámú ügyfélszolgálatot [pl. repülőtérsaság] működtető szolgáltatók).

Az 5G fejlesztések kapcsán az egyik iparági szereplő mindemellett felhívta a figyelmet arra, hogy az EU-nak az 5G standardizálása során globálisan egységes meghatározásokat és szabványokat kellene képviselnie.

17. Szükségesnek tartja-e az egyes jogsértő vagy kiskorúakra káros online elérhető tartalmak elérhetetlenné tételére vonatkozó tagállami szabályok összehangolását? Ha igen, milyen módon?

Az iparági szereplők álláspontja szerint e területen hazánkban hatékonyan működik az önszabályozás, illetve a hazai jogszabályok (az elektronikus hírközlésről szóló törvény, a médiatörvény, valamint a büntetőjogi és az e-kereskedelemmel foglalkozó jogszabályok) megfelelő módon biztosítják a kiskorúak védelmét és a jogsértő tartalmak kezelését. Több észrevételező is úgy véli, hogy a probléma forrását sok esetben a más tagállamokból, illetve az EU-n kívülről érkező káros tartalmak jelentik, így fontosnak tartanak az uniós szintű, illetve globális harmonizációt, a szabványok rögzítését.

Az egyik beérkezett észrevétel szerint néhány felhasználói oldali megoldás kiválasztása vagy támogatása révén hatékonyan támogatható a méretgazdasági előnyök elérése, és a minőségi szoftverválaszték létrehozása, ugyanakkor kívánalomnak tartja, hogy az egységesítés ne korlátozza az innovációt. E véleményező az uniós harmonizáció során célszerűnek tartaná áttekinteni a legjobb tagállami gyakorlatokat, amelyhez szerinte jó például szolgálhatna a hazai iparági önszabályozás is. Egy másik véleményező szerint a tagállamonként eltérő szabályozás (pl. besorolási kritériumok és korhatár-kategóriák) ellehetetleníti vagy megnehezíti az olyan korszerű megoldások alkalmazását, mint például a set-top-boxoknak vagy tévékészülékeknek a korhatár digitális átjelzésén alapuló automatikus gyerekszűrő funkcióját.

Az önszabályozással kapcsolatban több észrevételező kiemeli a Magyarországi Tartalomszolgáltatók Egyesületének szerepét, amely kialakította az internetes tartalomszolgáltatás szakmai kódexét és egy etikai kódexet, illetve a Gyermekvédelmi Internet-kerekasztalt, amely véleményük szerint ajánlásaival, állásfoglalásaival, az önszabályozás és a jó gyakorlatok ösztönzésével hatékony szereplővé kezd válni a mediaszabályozásban. Nemzetközi példaként pedig az ún. CEO Coalitiont, és a GSMA's Mobile Alliance against Child Abuse Material szövetséget említették.

18. Milyen módon tartja megoldhatónak a hálózatsemlegességgel kapcsolatos problémák megoldását? Hogyan javasolja összehangolni az elektronikus hírközlési szolgáltatók és a felhasználók e téren sokszor konkuráló érdekeit?

Az iparági szereplők többségének álláspontja szerint hazánk élen jár a hálózatsemlegességgel kapcsolatos (ön)szabályozás terén, amely már hatékonyan működik. Úgy vélik, hogy a jelenlegi hazai és uniós szabályozás elégséges, és mindaddig, amíg a távközlési szolgáltatók az ügyfelek igényeit megfelelő minőségben és transzparensen szolgálják ki – a már működő piaci önszabályozáson túlmenően – nem szükséges további intézkedéseket tenni.

Az egyik véleményező álláspontja szerint az EU-s szabályozás megmaradt nyitott kérdéseiben is önszabályozásra kellene támaszkodni, pl. „specializált szolgáltatások” hálózatsemlegességi elveknek való megfelelésével kapcsolatban is. Egy másik észrevételező részletesebben is kifejtette a szerinte a hálózatsemlegességgel kapcsolatban megfogalmazható elvárásokat. Ezek között említi az átláthatóságot, a fogyasztók megfelelő tájékoztatásának biztosítását, azaz hogy a fogyasztók a forgalom lebonyolítási eljárások ismeretében választhassanak a szolgáltatók ajánlatai közül. Emellett szerinte kerülendőek az olyan korlátozások, amelyek megakadályozzák a piaci szereplőket a keresletnek megfelelő, eltérő szolgáltatási csomagok kialakításában.

Adatvédelem, adatbiztonság

19. Milyen új hálózat- és információbiztonsági kihívásokra kell az új elektronikus hírközlési keretszabályozásnak választ adnia? Hogyan léphetnek fel hatékonyan a szabályozó hatóságok és a bűnüldöző szervek a kiberbűnözés további terjedése ellen?

Több beérkezett vélemény szerint is összehangolt stratégiára van szükség a rugalmas, komplex és előrettekintő intézkedések érdekében. Szintén több véleményező foglalt állást amellet, hogy ezen a területen is érdemes az önszabályozásra támaszkodni, a biztonsági kihívásokra adandó válaszok kidolgozása, végrehajtása terén.

Született olyan vélemény is, amely szerint a jelenlegi szabályozás már elégséges, az elektronikus hírközlési szolgáltatókra kirótt együttműködési, adatmegőrzési és adattovábbítási kötelezettségek (együttműködés a szakszolgálatokkal, bűnüldöző szervekkel és bíróságokkal) hatékonyan működnek. A további hatékonyságnövelés lehetőségét így nem a szabályozó hatóság feladatainak kiterjesztésével, hanem a bűnüldöző szervek világméretű együttműködésével és a rendelkezésre álló technikai eszközeik bővítésével látja elérhetőnek. Egy másik észrevételező is azon a véleményen volt, hogy olyan rugalmas szabályozásra van szükség, amely piacokonform módon képes elhelyezni és kezelni a megjelenő újabb és újabb digitális szolgáltatásokat. E véleményező szintén kiemelte a Hatóságon kívüli állami szervezetek (pl. jogalkotás, rendőrség, bíróság, szakhatóságok) szerepét, amelyeknek elképzelése szerint a szabályozás hatékony ellenőrzésének szervezetében és folyamatában jutna feladat.

Az egyéb javaslatok között szerepelt a felhasználói tevékenységek rögzítésének újraszabályozása; a felhasználók felé oktató kampányok közzététele az adathalászat, publikus WiFi-használat témakörében, illetve a mobil eszközökre való szoftvertelepítés kockázatairól; az interneten való viselkedésről, adatmegosztásról; és tájékoztatásuk arról, hogy gyanú esetén hová fordulhatnak. Ezek mellett az észrevételező kihívásnak és továbbgondolásra érdemesnek tartja a mobil alapú fizetési rendszerek biztonságossá tételét is, fontosnak tartja az ezzel kapcsolatos kutatásokat, fejlesztéseket.

20. Milyen módon biztosítható a felhasználók magasabb szintű adatvédelme az EU szabályozás szintjén?

Az iparági szereplők egyöntetű álláspontja szerint a jelenlegi, illetve a készülő uniós adatvédelmi szabályozás megfelelő biztosítékot nyújt a felhasználók adatvédelmének problémáira. A véleményezők várakozása szerint 2016-ban hatályba lépő új uniós adatvédelmi rendelet e téren további garanciákat tartalmazhat majd, és ezt megelőzően nem szükséges hazai szabályozást előkészíteni.

A véleményezők szerint azonban előrelépésre lenne szükség az adatvédelmi szabályozás végrehajtásának hatékonysága terén. Javaslatuk között szerepel, hogy további erőforrásokat kellene erre a területre fordítani; növelni kellene a hírközlési, adatvédelmi és a hatáskörrel rendelkező más hatóságok közötti koordinációt, és el kellene érni a legjobb gyakorlat megosztását, az ellentmondó megoldások elkerülését.

21. Milyen feltételekkel, illetve milyen fékek és ellensúlyok mellett korlátozható a hírközlési szolgáltató által átvitt adatok bizalmassága, amennyiben az a közrend védelmét vagy nemzetbiztonsági célokat szolgál? Kötelezhető-e általános adatgyűjtésre és megőrzésre az elektronikus hírközlési szolgáltató, ha igen, milyen időtartamra?

Az iparági szereplők egyöntetű javaslata, hogy a szabályozás felülvizsgálata során vegyék figyelembe az adatok megőrzésével kapcsolatos korábbi, 2006/24/EK irányelv elfogadása és

alkalmazása körüli vitát, valamint az Európai Bíróság döntését az irányelv érvénytelenítéséről. A konzultációban résztvevők üdvözlénék, ha az adatok megőrzésével kapcsolatos szabályozás (irányelv vagy rendelet formájában) az Európai Unió szintjén születne meg, ami véleményük szerint több biztosítékot nyújthatna az egyéni felhasználók számára, ugyanakkor több észrevételező arra is lát lehetőséget, hogy Magyarország vezető szerepet töltsön be e szabályozás kialakításában. Az új uniós szabályozás kialakítása előtt szükségesnek tartanak a hazai adatmegőrzési szabályok eltörlését vagy helyettesítését is.

A véleményezők többsége szerint adatok megőrzésére csak abban az esetben nyílhat jogi alap, amennyiben azok a biztosítékok is rendelkezésre állnak, amelyek megakadályozzák az adatokkal való visszaélést. Született olyan vélemény is, amely szerint a telefon- vagy az internetforgalom általános gyűjtése és megőrzése, az adatok megfelelő bizalmas kezelésének biztosítása alapvetően állami érdek és feladat, amelynek elvégzésére a szolgáltatókat kizárólag megfelelő anyagi kompenzáció ellenében szabad kötelezni, mert különben az ebből adódó – továbbháríthatatlan – többletköltségek versenytorzító és versenyképesség-rontó hatásokkal járhatnának, különösen a kisebb szolgáltatók esetében.

22. Szükséges-e szabályozni az adatok tulajdonlásával kapcsolatos kérdéseket? (pl. Európán kívüli szervereken tárolt adatok, illetve azok üzleti célú felhasználása)?

Több véleményező felhívta a figyelmet arra, hogy az egyéni felhasználók adatai jelentős értékkel bírnak, birtoklásuk komoly erőforrást teremt az érintetteknek, illetve az adatok birtoklása szűk keresztmetszetek kialakulásához vezethet. Javasolják, hogy az új szabályozás szükségességéről ennek figyelembevételével döntsenek, illetve ezt a szabályozás megfogalmazása során vegyék figyelembe. Születtek a szabályozás szükségessége mellett határozottabban állást foglaló vélemények is, ezek is kiemelik azonban az uniós és hazai szabályozással való harmonizáció igényét, illetve felhívják a figyelmet a túlszabályozásból adódó versenyképességi problémák veszélyére.

23. Milyen speciális szabályozást tart szükségesnek a felhő alapú alkalmazások adatvédelmi szintjének növelésére?

Az iparági szereplők álláspontja szerint a felhő alapú szolgáltatások adatvédelmi szintjével kapcsolatos kérdéseket az új adatvédelmi szolgáltatás kezelheti majd. Az észrevételezők felhívták a figyelmet arra, hogy e kérdésben az adatvédelmi irányelv 29. cikkelye szerinti Munkacsoport fogalmazott meg gyakorlatias szemléletű véleményt (WP196 No. 5/2012). Egy beérkezett vélemény szerint a megfelelő uniós irányelvek (95/46/EK; 2002/58/EK) ezt a kérdést jelenleg is megfelelő módon szabályozzák, és e szabályozás a magyar jogszabályokba már át lett ültetve.

Egyéb szabályozási kérdések

24. Az uniós keretszabályozás felülvizsgálata kapcsán milyen egyéb, a fentiekben nem részletezett szabályozási kérdésekre szükséges kiemelt hangsúlyt fektetni?

Több véleményező kiemelte, hogy a keretszabályozás felülvizsgálata során fontos lenne a túlszabályozás elkerülése, és felhívták a figyelmet az ex-ante hatósági szabályozás alternatívái, a társszabályozás és a nem szektorspecifikus szabályozás előnyeire. Egy részletesebb vélemény szerint a társszabályozást a médiaigazgatással azonos rendszerben, a már létrehozott önszabályozó szervezetek révén lenne célszerű megvalósítani. A hatósági szabályozással szembeni előnyként emelik ki, hogy mivel a hírközlési szolgáltatók állnak közvetlen kapcsolatban az előfizetőikkel, a társszabályozói szervezet a hírközlési hatóságnál gyorsabban és

hatékonyabban tudna eljárni a szolgáltatás minőségi problémáit érintő tárgykörökben, az eljárás eredménytelensége esetén pedig még mindig lehetőség adódna hatósági beavatkozásra is.

A véleményezők veszélyként értékelik, hogy a túlszabályozás hátrányosan érintheti az EU és az egyes tagállamai versenyképességét, illetve a beruházások elmaradásához vezethet. Az iparági szereplők szerint – a digitális konvergenciát figyelembe véve – nem szektorspecifikus, hanem általánosabb, átfogó jellegű szabályozásra lenne szükség, különösen a fogyasztóvédelem területén. Kiemelik a felhasználói igények, illetve a fenntartható fejlődés szempontjainak megfelelő modernebb (pl. papírkímélő megoldásokat előnyben részesítő) szabályozás szükségességét is. A szabályozási stratégiával kapcsolatban több észrevételező kiemelte a Nemzeti Infokommunikációs Stratégia 2014-2020 által megfogalmazott elvárásokat is, amelyek szerint az állami szerepvállalás és szabályozás „csak azokban az esetekben indokolt, amelyeknél az azonosított piaci hibát vagy szűk keresztmetszetet a piac öntörvénnyű fejlődése nem, vagy csak beláthatatlanul távoli időpontban kezelné”.

Egy véleményező úgy foglalt állást, hogy az ex-ante ágazati szabályozásnak, amennyiben azt a továbbiakban is fenntartani kívánják, mindenképpen figyelembe kell vennie a tágabb makroökonómiai környezetet és a hírközlési piacra hatással lévő fiskális és közpolitikai intézkedéseket is. Negatív példaként említi a BEREK oligopolisztikus piacokról szóló jelentéstervezetét, amely véleménye szerint pusztán strukturális alapon, megfelelő tudományos megalapozás és vita, a piacelemzési folyamatok garanciái, illetve a piacszerkezetre hatást gyakorló fúziókontroll hatékonyságának vizsgálata nélkül helyez kilátásba ex-ante szabályozást „szoros oligopólumok” esetén.

A beérkezett vélemények között szerepelt még, hogy hangsúlyváltásra lenne szükség a szabályozás szemléletében, és lehetővé kellene tenni a szolgáltatók számára a forgalomarányos díjszabás szélesebb körű alkalmazását, ezzel összefüggésben pedig a fogyasztói jólét vizsgálatakor sem az ügyfelek összes költségére, hanem a szolgáltatás minőségére, az ár-érték arányra (pl. 1 GB adatforgalomra jutó költség) kellene összpontosítani. Az észrevételező szerint emellett szükség volna még a fúziók engedélyezésére vonatkozó szabályok felülvizsgálatára is, ahol szintén nagyobb hangsúlyt kellene fektetni a piaci konszolidációtól (a szolgáltatók számának csökkenésétől) várható dinamikus hatékonysági előnyökre, a beruházások ösztönzésére.